

формування соціально активної, творчої особистості, у якій активно формується еколого-естетична компетентність.

Список використаних джерел

1. Аплікації із природних матеріалів. *Сайт Google*. 2022. URL: <https://sites.google.com/site/aplikaciieizprirod/>
2. Оришеч Л. Створення предметних аплікацій із паперу та природного матеріалу на уроках «Трудового навчання». *На Урок*. 2020. URL: <https://naurok.com.ua/referat-na-temu-stvorennya-predmetnih-aplikaciy-iz-paperu-ta-prirodnogo-materialu-na-urokah-trudovogo-navchannya-170734.html>.

Мірошніченко Т.В.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

Пономаренко В. І.,

*здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

«ПЕДАГОГІКА ЩАСТЯ» ЯК ФЕНОМЕН ГУМАНІСТИЧНИХ ОРІЄНТИРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сьогодні «педагогіка щастя» набуває особливої актуальності в умовах воєнних дій російських окупантів на території України, що призвело, з одного боку, до великої кількості людських жертв, руйнацій, психологічної напруги в суспільстві, з іншого боку, сприяло неймовірному об'єднанню українського народу, взаємодопомозі, укріплення сили духу в боротьбі за незалежну, квітучу Україну. На тлі поточних подій гостро постає проблема збереження ментального

здоров'я людей, продукування оптимістичної життєздатності та радісного світовідчуття у всіх сферах життєдіяльності. Особливо це стосується найуразливіших верств населення, зокрема дітей, які потребують особливої педагогічної підтримки, захисту, турботи, віри й надії у світле щасливе майбутнє життя. Орієнтація вчителя на щасливого учня – є запорукою щасливої, духовно багатой, сильної, вільної української нації!

На наше глибоке переконання, категорія «щастя» має бути однією із провідних в педагогічній науці, оскільки змістове наповнення даного феномену тісно пов'язане з відчуттями спокою, задоволення життям, внутрішнього піднесення, психологічним комфортом, досягненням успіху в різних сферах життєдіяльності.

Проблема щастя досліджувалася ще за часів Античності й Середньовіччя у працях таких відомих філософів і вчених, як: А. Блаженний, Аристотель, Б. Паскаль, Р. Декарт, І. Кант, Платон, Сократ, Ф. Аквінський та інших. Аналіз психолого-педагогічної, філософської літератури показав, що проблематика людського щастя представлена у працях вітчизняних та закордонних учених: Л. Афанасьєвої, З. Борисенко, Л. Гавришак, К. Роджерса, А. Кемпбелла, С. Крилова, Р. Олексенко й інших. Виховання особистості в контексті позитивної педагогіки й психології розглядає І. Варнавська, О. Рудченко, І. Сафонова, Н. Ханецька та інші.

Ідея щастя є вихідною для педагогічного цілепокладання, визначення змісту освіти та виховання, педагогічних розробок, форм, методів, умов організації всього життя. Відповідно, увесь цілісний освітній процес – від постановки цілей до результату – має ґрунтуватися на гуманістичних положеннях сучасної особистісно орієнтованої педагогіки, що передбачає визнання особистості як найвищої цінності, орієнтацію на виховання морально-духовних цінностей, розвиток всебічно розвиненої щасливої особистості.

Наукове обґрунтування сутності феномену «щастя» досить складне. В Українському педагогічному енциклопедичному словнику щастя тлумачиться як «поняття моральної свідомості, що позначає стан людини, який найбільше відповідає внутрішній задоволеності повнотою й осмисленістю життя, здійсненням свого людського призначення. Щастя є чуттєво-емоційною формою ідеалу» [2, с. 507]. Інтернет-словник Вікіпедія трактує дане поняття як «психоемоційний стан цілковитого вдоволення життям, відчуття глибокого задоволення та радості. Те, що викликає відчуття найвищого задоволення життям, дає радість людині» [5]. У психологічному словнику подано таке визначення «щастя»: «Задоволеність – суб'єктивна оцінка якості тих чи інших об'єктів, умов життя і діяльності, життя в цілому, відносин з людьми, самих людей, в т.ч. і самого себе (самооцінка). Високий ступінь задоволеності життям, очевидно, є те, що іменується щастям; близький конструкт – і психологічне (суб'єктивне) благополуччя» [3, с. 481].

Як зазначають Л. Афанасьєва й Р. Олексенко загальна структура феномена щастя відбивається в декількох взаємозумовлених площинах:

- 1) щастя є цілком об'єктивним станом людини, який відображає позитивні риси в розгортанні людської долі, успіх в якійсь справі, життєвий талан тощо;
- 2) щастя – суто внутрішній, психологічний стан переживання інтенсивної радості від здійснення тих чи інших намірів, переживання захвату і блаженства;
- 3) у загальнофілософському аспекті щастя найчастіше осмислюється як володіння вищими благами життя (це й означає термін «евдемонія»);
- 4) поняття щастя уособлює суб'єктивну моральну реакцію особистості на володіння цими благами, що знаходить прояв у певному задоволенні від життя загалом [1, с. 21].

Відтак, підсумовуючи розглянуті нами вище концепції тлумачення щастя, ми розглядаємо цей феномен як стан особистості, що характеризується внутрішньою задоволеністю життям, відчуттям піднесеності, захищеності та

безмежної радості, гармонійною взаємодією з іншими людьми, самим собою, зі Всесвітом. Людське щастя завжди пов'язане з позитивним психо-емоційним станом.

Певний інтерес для розуміння феномену педагогічного щастя становлять визначні Барбарою Фредріксон «теорії позитивних емоцій». Дослідниця доводить, що позитивні афективні переживання сприяють нашому особистісному зростанню і розвитку:

а) позитивні емоції розширюють набір доступних нам розумових дій. Коли людина відчуває позитивні емоції, то вона буде діяти творчо, бачити більше можливостей, проявляти гнучкість і неупередженість; вона буде більш відкритою до відносин з іншими;

б) позитивні емоції скасовують негативні емоції. Не можна відчувати одночасно позитивні і негативні емоції. Радість і задоволеність можуть усунути стрес, пережитий на фізіологічному рівні;

в) позитивні емоції підвищують стійкість і здатність справлятися з труднощами, в той час як негативні емоції, навпаки, знижують їх;

г) позитивні емоції творять нові психологічні ресурси. Вони сприяють виробленню важливих фізичних, інтелектуальних, соціальних і психологічних якостей, які зберігаються надовго, хоча самі емоції минуці;

д) позитивні емоції можуть запустити механізми особистісного зростання, що веде до більшого емоційного благополуччя і робить людину «покращеною версією» самої себе. Адже наявність позитивних емоцій в освітньому процесі є важливою умовою щасливого шкільного життя дитини [4].

Враховуючи означені положення «теорії позитивних емоцій», зазначимо, що позитивні емоції (радість, захоплення, задоволення тощо) впливають на навчальні досягнення учнів, розвиток навчальної мотивації, забезпечують емоційно комфортні умови для успішного засвоєння навчального матеріалу,

сприяють встановленню суб'єкт-суб'єктної взаємодії з вчителем на засадах гуманістичної особистісно орієнтованої педагогіки.

Отже, концептуальні основи педагогіки щастя полягають, по перше, у визнанні людської особистості як найвищої цінності; по друге, орієнтації освітнього процесу на виховання загальнолюдських цінностей (чесність, людяність, справедливість, доброта тощо) як важливої умови життя щасливої особистості; по третє, в утвердженні педагогіки творчості через надання учневі можливості самореалізації та самоствердження у процесі навчально-пізнавальної діяльності; по четверте, в активізації позитивних емоційних реакцій як в учнів, так і вчителя, що, в свою чергу, є головною умовою створення психологічно комфортного щасливого освітнього середовища.

Список використаних джерел

1. Афанасьєва Л., Олексенко Р. Феномен щастя в контексті філософського дискурсу. *Вісник Львівського університету*. Серія філософсько-політологічні студії. 2019. Випуск 22, С. 16 – 22.
2. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
3. Мещеряков Б.Г. Большой психологический словарь. СПб.: Прайм-Еврознак, 2003. 672 с.
4. Fredrickson B.L. The role of positive emotions in positive psychology: the broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*. 2001. 56, 218 – 226.
5. <https://uk.wikipedia.org/Щастя>